

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/85/2014
Identifikačné číslo spisu:	1110231308
Dátum vydania rozhodnutia:	16.06.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Šramková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1110231308.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa Lawyer Partners, a.s., IČO: 35 944 471, so sídlom v Bratislave, Prievozská č. 37, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Grösslingova č. 4, proti odporkyni Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Župné nám. č. 13, o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 3 C 15/2010, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 25. septembra 2013, sp. zn. 6 Co 449/2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 25. septembra 2013, sp. zn. 6 Co 449/2013 a uznesenie Okresného súdu Bratislava I zo 4. júna 2013, č. k. 3 C 15/2010-218 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Bratislava I v Bratislave na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava I uznesením zo 4. júna 2013, č. k. 3 C 15/2010-218 konanie zastavil. Žiadnemu z účastníkov konania nepriznal právo na náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že Okresný súd Bratislava I uznesením z 5. decembra 2012, č. k. 3 C 15/2010-182 uložil navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania vo výške 1 025 238,62 eur na účet súdu do 60 dní od právoplatnosti uznesenia v súlade s § 141a ods. 1 O.s.p. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 28. decembra 2012. Navrhovateľ v stanovenej lehote preddavok na trovy konania nezaplatil. V súlade s § 141a ods. 1, veta štvrtá O.s.p. preto konanie zastavil.

Proti uvedenému uzneseniu podal navrhovateľ odvolanie, v ktorom navrhol, aby odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p.). Podľa názoru navrhovateľa mu postupom prvostupňového súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa bolo vydané v rozpore s § 141a ods. 1 a 2 O.s.p., so zámerom zákonodarcu obsiahnutom v ustanovení § 141a O.s.p., s ustanovením § 4 ods. 1 písm. k/ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov a so zásadou rovnosti účastníkov konania. Výrok napadnutého uznesenia spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci z

dôvodu, že súd na zistený skutkový stav aplikoval síce správnu právnu normu, ale nesprávne ju interpretoval. Výrok napadnutého uznesenia porušuje právo navrhovateľa na súdnu ochranu zaručenú čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a osobitne ohrozuje právo na prístup k súdu., ako aj porušuje právo navrhovateľa na spravodlivý súdny proces zaručený čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Na odvolanie navrhovateľa Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 25. septembra 2013, sp. zn. 6 Co 449/2013 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správne (§ 219 O.s.p.). V odôvodnení uviedol, že uloženie povinnosti podľa § 141a ods. 1 O.s.p. len navrhovateľovi bez uloženia rovnakej povinnosti odporcovi, ktorým je štát, prípadne subjekt, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nie je možné usporiadať podľa predpisov o konkurznom konaní, je zákonom vyslovene predpokladané. Uložením povinnosti zložiť preddavok na trovy konania len jednému z účastníkov konania, t. j. navrhovateľovi bez uloženia rovnakej povinnosti odporcovi (ktorej majetkové pomery ako dlžníka nie je možné usporiadať podľa predpisov o konkurznom konaní) nemohlo dôjsť k zásahu do práv navrhovateľa, lebo aplikáciou zákonného ustanovenia nedochádza k porušeniu základného práva navrhovateľa na súdnu ochranu.

Uvedené uznesenie odvolacieho súdu dovolaním napadol navrhovateľ. Dovolanie odôvodnil § 241 ods. 1 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p., nakoľko účastníkovi konania (navrhovateľovi) sa postupom súdu odhľadla možnosť konať pred súdom. V podstate sa pridržal dôvodov, ktoré uviedol už v odvolaní a taktiež namietal, že rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Interpretácia § 141a O.s.p. uskutočnená súdmi oboch stupňov založená na premise „...je súd za predpokladu, že navrhovateľ preddavok v súdom stanovenej lehote nezloží, povinný konanie zastaviť vždy.“ nesprávny. Takéto rozhodnutie je porušením nielen procesnej normy, ale predovšetkým práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Pri rozhodovaní súdu o návrhu na zloženie preddavku na trovy konania nie je bezvýznamné, kto je odporcom. Ak odporcom je subjekt, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní, je vylúčené, aby navrhovateľovi bola uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy konania a aby pre nesplnenie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania konanie zastavil. Bráni tomu ústavná súladná interpretácia ustanovenia § 141a O.s.p. Poukázal na § 141a ods. 1, veta štvrtá O.s.p. v zmysle ktorej súd môže pre nezloženie preddavku na trovy konania konanie zastaviť len vtedy, ak kumulatívne nastanú skutočnosti - 1) navrhovateľ preddavok na trovy konania v súdom určenej lehote nezložil, 2) odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil. Právne nie je možné aby súd pre nezloženie preddavku na trovy konania konanie zastavil vtedy, ak - 1) navrhovateľ preddavok na trovy konania v súdom určenej lehote nezložil, 2) odporca, ktorý nemá povinnosť zložiť preddavok, ho nezložil a ani v prípade ak - 1) navrhovateľ preddavok na trovy konania v súdom určenej lehote nezložil, 2) odporca, ktorý nemá povinnosť zložiť preddavok ho zložil. Súd môže uložiť navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania len vtedy, ak o tejto povinnosti rozhoduje na návrh odporcu. V prípade ak návrh na zloženie preddavku podal odporca, ktorý nemá povinnosť zložiť preddavok v rovnakej výške ako navrhovateľ z dôvodu, že jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní, musí súd takýto návrh zamietnuť a nie sankcionovať navrhovateľa zastavením konania. Poukázal tiež na to, že navrhovateľ je v danej veci vecne oslobodený od platenia súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 1 písm. k/ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov. Tam, kde zákonodarca s úmyslom dodržiavať zásadu spravodlivosti priamo stanoví, že navrhovateľ je oslobodený od platenia súdneho poplatku, pretože iniciuje konanie v ktorom sa domáha náhrady škody v súvislosti s nesprávnym úradným postupom alebo nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci, je bizarné, aby zároveň stanovil navrhovateľovi zložiť preddavok na trovy konania bez toho, aby takúto povinnosť mal aj odporca. Návrh podaný odporkyňou na uloženie povinnosti navrhovateľovi zložiť preddavok na trovy konania neobsahuje žiadne odôvodnenie účelu, na ktorý by mal byť zložený preddavok použitý a súd sa ani dôvodmi návrhu vôbec nezaoberal. Poukázal tiež na judikaturu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 95/2010, sp. zn. I. ÚS 112/2012, sp. zn. IV. ÚS 77/2002. Žiadal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ale aj súdu prvého stupňa zrušiť vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Domáhal sa v prípade úspechu aj trov dovolacieho konania.

Odporkyňa vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhovateľa žiadala dovolanie zamietnuť. Bola toho názoru, že v danej veci navrhovateľovi nebola odňatá možnosť konať pred súdom § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p., § 237 písm. f/ O.s.p.). Odôvodnenie dovolania ustanovením aj § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. je nenáležitý, nakoľko tieto dôvody je možné uplatniť len pri podaní dovolania voči rozhodnutiu, voči ktorému je dovolanie vo všeobecnosti prípustné.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas navrhovateľ zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Dovolateľom napadnuté uznesenie ale nevykazuje znaky niektorého z nich, preto jeho dovolanie podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

Prípustnosť podaného dovolania by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak v konaní došlo k niektorej z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné. Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je zistenie, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Navrhovateľ procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

So zreteľom na navrhovateľom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zamerlal na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu postupom súdu bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.), pričom treba zdôrazniť, že prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nezakladá samo tvrdenie účastníka o existencii niektorej z uvedených procesných vád, určujúcim je zistenie, že k vade tejto povahy skutočne došlo.

Podľa názoru navrhovateľa mu postupom súdov bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. sa rozumie procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť realizovať procesné oprávnenia priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. Dovolateľka svoje dovolanie odôvodňovala tým, že uznesenie odvolacieho súdu, ale aj rozhodnutie súdu prvého stupňa právne neobstojí, pretože bolo vydané v rozpore s § 141a ods. 1 a 2 O.s.p., v rozpore so zámerom zákonodarcu, ktorý je obsiahnutý v ustanovení § 141a O.s.p., že ide o konanie, ktoré je vecne oslobodené od súdnych poplatkov (§ 4 ods. 1 písm. k/ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov), so zásadou rovnosti účastníkov konania a tiež, že rozhodnutie odvolacieho súdu, ale aj súdu prvého stupňa spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Napadnuté rozhodnutie považoval za arbitrárne a nie je ho možné posúdiť pre nedostatok dôvodov.

So zreteľom na to, že konanie v predmetnej veci bolo v zmysle ustanovenia § 141a ods. 1 O.s.p. zastavené, základnou otázkou bolo, či v predmetnej veci existovali zákonné dôvody pre takýto postup súdu (zastavenie konania), alebo či súd mal v konaní pokračovať.

V predmetnej veci z obsahu spisu vyplýva, že súd prvého stupňa uznesením z 5. decembra 2012, č. k. 3 C 15/2010 - 182 uložil navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania vo výške 1 025 238,62 eur na účet súdu do 60 dní od právoplatnosti uznesenia. Rozhodol tak na návrh odporkyne z 10. januára 2012 (č. l. 120) a po zistení, že u navrhovateľky sú splnené aj ďalšie zákonné podmienky na uloženie takejto povinnosti, keď v súdnom konaní uplatnila právo v sume 20 507 632,37 eur (t. j. v sume presahujúcej 400 násobok životného minima), nepreukázala ani existenciu takých majetkových pomerov, ktoré by odôvodňovali jej oslobodenie od súdnych poplatkov (§ 138 ods. 1 O.s.p.). Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 10. decembra 2012. Navrhovateľka preddavok na trovy konania nezložila a nezložila ho ani odporkyňa. Následne súd prvého stupňa uznesením zo 4. júna 2013, č. k. 3 C 15/2010-218 konanie zastavil podľa § 141a ods. 1 O.s.p.

Navrhovateľovi, u ktorého nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 O.s.p. v celom rozsahu a ktorý uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy prevyšujúcej 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, súd na návrh odporcu uloží, aby v lehote nie dlhšej ako 60 dní zložil preddavok na trovy konania. Na zloženie preddavku podľa prvej vety vyzve súd súčasne s uložením povinnosti navrhovateľovi v rovnakej lehote aj odporcu. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nemá účastník, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní. Ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku na trovy konania zastaví (§ 141a ods. 1 O.s.p.).

Zo znenia vyššie uvedeného zákonného ustanovenia (ktoré bolo do Občianskeho súdneho poriadku zavedené novelou uskutočnenou zákonom č. 388/2011 Z. z. účinnou od 1. januára 2012) vyplýva, že uloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania prichádza do úvahy za splnenia nasledovných zákonných podmienok:

a/ predmetom konania je právo (nárok) na zaplatenie sumy prevyšujúcej 400 násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, pričom právny titul uplatneného nároku nie je rozhodujúci,

b/ návrh odporcu,

c/ u navrhovateľa nie sú splnené podmienky pre priznanie oslobodenia od súdneho poplatku v zmysle § 138 O.s.p. v celom rozsahu (čiastočné oslobodenie od súdneho poplatku alebo splnenie podmienok pre čiastočné oslobodenie od súdneho poplatku neodôvodňuje neuloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania).

Súd uloží navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, ak sú vyššie uvedené podmienky splnené súčasne.

Na zloženie preddavku (v rovnakej lehote a výške) súd vyzve aj odporcu. Ak teda odporca súdu navrhne, aby súd uložil navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, sám musí počítať s tým, že aj on bude vyzvaný na zloženie takéhoto preddavku. Výnimku, kedy účastník nie je povinný zložiť preddavok na trovy konania je iba jediný prípad, spočívajúci v tom, že jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu. Týmto osobitným predpisom je zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“), ktorý sa nevzťahuje na usporiadanie majetkových pomerov dlžníka, ktorým je štát, štátna rozpočtová organizácia, štátna príspevková organizácia, štátny fond, obec, vyšší územný celok, rozpočtová organizácia a príspevková organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti obce a vyššieho územného celku alebo iná osoba, za ktorej všetky záväzky zodpovedá alebo ručí štát. Tento zákon sa nevzťahuje ani na usporiadanie majetkových pomerov dlžníka, ktorým je Národná banka Slovenska, Fond ochrany vkladov alebo Garančný fond investícií (§ 2 citovaného zákona). Ak je teda účastníkom konania subjekt uvedený v ustanovení § 2 zákona č. 78/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, nemá povinnosť zložiť preddavok na trovy konania; právna úprava

tieto subjekty výslovne vylučuje.

Štvrtá veta vyššie citovaného zákonného ustanovenia ustanovuje sankciu za nesplnenie povinnosti navrhovateľa zložiť preddavok za situácie, že tento preddavok zložil odporca, ktorý aj má povinnosť ho zložiť. Touto sankciou je zastavenie konania v lehote 15 dní od márneho uplynutia lehoty na jeho zloženie. U navrhovateľa, ktorý nezloží preddavok na trovy konania môžu preto nastať najmä situácie, že: 1) tento preddavok zloží odporca, ktorý má povinnosť ho zložiť, 2) preddavok nezloží odporca, ktorý ani nemá povinnosť ho zložiť. Sankcia v podobe zastavenia konania sa (v zmysle výslovného znenia zákona) vzťahuje len na prípady, v ktorých navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží ale ho zloží odporca, ktorý má (súčasne) aj povinnosť ho zložiť.

V predmetnej veci nie je sporné, že navrhovateľka nezložila preddavok na trovy konania a odporkyňou je subjekt, ktorý nemohol byť ani vyzvaný na zloženie preddavku, lebo právna úprava z takejto povinnosti vylučuje (keď jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii) a ktorý tento preddavok ani nezložil. V tejto situácii možno vyvodiť záver, že sankcia v podobe zastavenia konania sa na navrhovateľku nevzťahovala pre nedostatok povinnosti zložiť preddavok na trovy konania na strane odporkyne a tiež aj preto, lebo odporkyňa ho ani nezložila. Neboli preto splnené podmienky pre zastavenie konania v zmysle ustanovenia § 141a ods. 1 O.s.p. a v takom prípade mal súd v konaní riadne pokračovať.

Z dôvodov uvedených vyššie dospel dovolací súd k záveru, že navrhovateľke v konaní na súdoch nižšieho stupňa bola odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p., preto uznesenie odvolacieho súdu, ako aj rovnakou vadou (konania) postihnuté ním potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.